

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERADT NYASTE
SÖNDAGSMAGASIN.

N:o 4.) Utkommer hvarje Söndag. Göteborg den 25 Januari 1852. Pris för år: 4 R:dr B:co. (VI årgången.)

EN RAZZIA I ALGER.

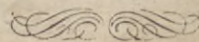
En Razzia*) i Algier.

År 1832 blefvo några till fransmännen rån en aflägsen arabisk stam afsände personer, under deras återfärd genom Uffia-stammens område, anfallne och plundrade, men undkommo lyckligen till Algier, hvarest de framställde sina klagomål mot Uffia-stammen. Sådana tilldragelser äro äfven under fredstid mycket vanliga i Barbariet, och det är svårt att säga, huruvida Uffia-stammen föröfvat nämnde plundring eller ej. Utan att någon undersökning härom förut företogs, blef ännu samma natt en militärstyrka afsänd till Uffia-lägret. Morgonen den 7 April omringades detta, under det dess invånare ännu sovvo. Soldaterna instörtade i tälten och nedsablade omkring 80 personer. Endast 17 eller 18 tillfångatogs, bland hvilka stammens Scheik, och ett antal qvinnor, hvilka sistnämnde fördes till Algier och der kvarhöllos några dagar, hvarest de återsändes, för att begrafva sina dödade anförvandter. De på fälten utdrifna boskaps-kreaturen, hvilka till en del tillhörde andra stammar, hopdrefvos och såldes, hvarest försäljnings-summan fördelades mellan expeditionens manskap. Bytet utgjordes af 1500—2000 får, 6—700 oxar och 25 till 30 kameler. På aftonen samma dag måste mohrerna i Algier, till följe af polisens befallning, illuminera sina butiker och hålla dem öppna längre än vanligt. De förnämsta officerarne bringades en serenad. — Några dagar efter boskapens försäljning ankommo flera araber för att återfordra den dem tillhörige egendom, som man bortfört tillika med Uffia boernas. "Väro hvarken röfvare, eller upproriskt sinnade mot konungen af Frankrike", sade de, "hvarföre skulle han då fråntaga oss vår egendom?" Men deras klagomål vunno intet gehör.

Se det ett drag af Frankrikes eröfrings-system. Fransmännen borde till framtiden hafva uppskjutit sina eröfringar längs afrikanska kusten och sina kolonisationsförsök i det inre af landet, och i stället genom endast garnisoner i kuststäderna, uppmuntrat handeln, samt knutit vänskapliga förbindelser med slätlaudets araber.

Araberna äro ett skönt och intelligent folkslag, och ega en djup känsla för rättvisa och edens helgd. För att komma på en vänskaplig fot med dem, behöfdes ingen ting annat än att fransmännen icke beväpnade öfverskredo en bestämd gränslinia, samt läto araberna i fred valla sina hjordar på de slätter, hvilka sedan uråldriga tider

tillhört deras förfäder. Om det knötes vänskapliga förbindelser med dem, så skulle de utgöra en säker förmur mot bergens vilda innevånare. Araberna få alltmera håg för europeisk civilisation, och derigenom skall handels, vetenskapernas och konsternas välsignelser allt lättare kunna spridas bland dem; men detta blir möjligt endast under fredliga förhållanden. Den arabiska folkstammen är icke förderfvad eller urartad, såsom den osmaniska, utan stark och frisk, likasom i sin ungdom. En stor arabisk magt (Egypten) höjer sig i det östra Afrika, och de vestra araberna skola måhända en gång komma att tälla med sina östra bröder. Från Taurusbergen i Lilla Asien till Cap Cantin på den atlantiska kusten af Marocko herrskar den arabiska stammen och det arabiska språket. Det ligger i de europeiska nationernas intresse, att inträda i ett fredligt och vänskapligt förhållande till detta stora och från urminnes tider berömda folk, hvilket i intelligent hänseende utmärker sig framför alla andra muhamedanska nationer.

Gustaf den tredje och hans hof.

Historiska Skizzer.

(Forts. fr. No 3.)

Hennes make var högst aktningvärd, men af ett allvarsamt väsende, som ofta i hans ungdom ädrog honom skämt af hans intagande kusiner, grefve Carl Fersens döttrar, hvars familj bebodde en del af baronens vidlyftiga hétel. Han föredrog ständigt vigtiga sysselsättningar för dessa angenäma lapprisaker, som vanligen utgöra unga fruntimmers samtalsämnen. Teckning och gravering sysselsatte honom på lediga stunder, och genom en fortfarande öfning kom han till en stor färdighet i dessa konster. Han var knappt tolf år gammal, då han dedicerade till sin morbror, grefve Fersen, tvenne stora landskapsstycken, tecknade efter naturen och graverade med grafstickel och skedvatten.

Han utgaf sedermera en öfversättning af *Youngs nätter*, i hvilken svenska språket temmeligen nära närmar sig till originalets kraft.

Fältmarskalken, baron Lantingshusen blef förmäld med grefvarne Fersens enda syster. Hon var förut förlofvad med baron Löven, men emedan grefvinnan, hennes mor, haft någon orsak till missnöje, och hon äfven

kände sin dotters böjelse för den förstnämnde, som var en aflägsen släginge till huset, lät hon en dag i hemlighet inkalla förvaltaren från en af sina landtgårdar, tillika med socknens prest, samt instängde dem tills den bjudne baron Lantingshusen hunnit ankomma.

Då hon ännu intet yppat sin hemlighet för någon, ledsagade hon sin dotter och baronen in i kammaren, hvarest färgarne befunno sig, och efter att hafva gjort kontrahenterne några frågor, bad hon presten förrätta vigselakten, hvartill förvaltaren och den unga brudens amma voro de enda vittnena. Straxt efter ceremonien lä hon dem alla stiga i en vagn, och föra dem utur staden, utan att de fingo tillfälle att tala med någon. Också var hemligheten af stor vigt, emedan bruden formligen var förlofvad med baron Löven, hvilken icke skulle underlåtit att återfordra sin maka, om han innan natten haft minsta kunskap derom, men om morgonen var det för sent. Den bedragne älskaren blef ursinnig, och beklagade sig högligen öfver detta förfarande, men några allvarsamma föreställningar å hans lycklige rivals sida, bragte honom slutligen till sansning.

I detta giftermål voro ej fler än två barn: baronen Lantingshusen, och en ganska älskvärd syster som blef gift med baron Klinkowström, men dog i barnsäng, af glädje öfver sin mans återkomst ifrån en resa, innan han väntades. Baron Klinkowström blef gift med grefve Axel Fersens äldsta dotter, och innehade presidentsplatsen i högsta domstolen uti Wismar.

Baron Lantingshusen hade ifrån sin ungdom, baron von Stael, sedermera svensk ambassadör i Frankrike, till sin trogne följeslagare. De gjorde en tur genom Europa tillsammans. Det fanns ingenting mindre än kärleken och de förnämsta sällskapskretsarnes behag i Paris, för att åtskilja dem. Baronen Lantingshusen nödgades att återvända till Sverige, för att åter få se sin trolofvade, och hans vän hade gjort så många angenäma bekantskaper i Frankrikes hufvudstad, samt hade kanske också väckt så mycket intresse till sin fördel, att han ej kunde öfvertala sig att skiljas derifrån. Han stannade då i Frankrike, och dröjde ej länge att der fästa sig, såväl genom den syssla han innehade, som genom sitt giftermål.

Hans hastiga lycka hade kunnat uppväcka afund; men sådan var den allmänna aktning han åtnjöt i sitt fädernesland, att det ej fallit någon in att dervid anmärka något.

Vid den tiden blef ett ungt fransyskt

*) Ordet *Razzia* betyder militäriskt angrepp på ett fiendtlig område, med borttagande af boskap, spannmål m. m.

fruntimmer gift i Sverige; och ehuru hon såg sig flyttad ur klostret till ett lysande hof, tog hon sig snart en betydande min, fällde omdömen i smakens och litteraturens ämnen, och afhördes som ett orakel. Hvad hennes plats som statsfru beträffar, hade hon kanhända sitt och sin mans namn att tacka derföre; men hvad hon fick taga åt sig personligen, var konungens bevista uppmärksamhet: den härledde sig måhända endast från denna artighet som var honom naturlig, men den drefs till en anmärkningsvärd höjd, och man gaf baronen, hennes make, det rådet att taga sig i akt att ej tillmötegå samma öde som Pélée, åt hvilken man spått en son större än han sjelf.

Det var dessuom vid svenska hofvet ett annat fransyskt fruntimmer, af en mindre utmärkt börd, men i allmänhet aktadt för sitt tadelfria uppförande och sina personliga egenskaper. Hennes make, baron Stjerncrona, var kammarherre hos drottningen. Detta fruntimmer bevistade ej allenast deras majestäters supéer, lika ofta som rikets första grefvinnor, utan hade äfven sina böningsrum på Drottningholm, Sveriges *Versailles*, hvarest den kongl. familjen vanligtvis tillbringade fem å sex månader om året. Man såg konungen en gång skynda sig att upptaga denna dams solfjäder, och göra henne de artigaste förebräelser för en rörelse, som hon gjorde för att förekomma honom. Det är sannt att hon var i en belägenhet, hvori gifta fruntimmer böra skona sig.

Ibland dem som utgjorde det tjäcka könets prydnader, voro få som bestredo grefvinnan Wachtmeister första rummet. Med ett ganska vackert utsende, och en lång samt ganska intagande växt, egde hon tillika den älskvärdaste karakter, och hennes uppförande lemnade aldrig rum för det minsta tadel. Hennes familj-namn var Sparre, och hon var brorsdotter till öfver-hofmästarinnan, grefvinnan Ferson.

Grefvinnan Falkenberg, baron Wachtmeisters syster, om hvilken förut är nämnt, åtnjöt ständigt samma anseende som riksdrotsets maka. Hennes döttrar gjorde heder åt sin börd och uppfostran.

Grefvinnan Sparre, riksrådet Bunges dotter, och gift med hans eminens, baron Fredrik Sparre, var ett väl uppfostradt och högst älskvärdt fruntimmer. Detsamma kan man säga om baron Sparres brors-dotter, baronessan Rålamb. Baron Sparre hade dessutom tvenne döttrar, hvilkas uppfostran blifvit högt värdad. Den äldsta gifte sig med en ung baron Wrangel.

Grefvinnan Frölich, baron Bunges dotter, hade ett regelbundet ansigte, intressant

genom det uttryck af oskuld som syntes i hennes blickar och i alla hennes anletsdrag; hennes vext var äfven mycket vacker, oakadt hennes medelmåttiga kroppslängd.

Grefvinnan Cronhjelm, baron Pechlins dotter, hade en lång och behaglig vext, stora bruna ögon och ett vackert, ovalt ansigte. En sak som gäller till fördel för hennes snille och uppfostran, var att konungen och drottningen mycket utmärkt henne som flicka, oakadt de kungliga vanligen lemnade unga ogifta fruntimmer ganska ringa uppmärksamhet.

Hennes unga svägerska, fröken Cronhjelm, var en blond skönhet och liknade mycket sin mor, grefvinnan Cronhjelm, hvilken var statsfru hos enke-drottningen.

Den unga grefvinnan Horn och hennes syster fröken Linnerhjelm, voro mycket olika; den ena mycket blond och den andra starkt brunett; men vid fjorton å femton års ålder liknade de hvarandra så genom sina intagande behag, att det var omöjligt att afgöra hvilken man borde lemna företrädet; man tillerkände det ständigt åt den man sist såg.

Den unga grefvinnan Rosen och hennes syster baronessan Ruth, voro små, men ganska tjäcka. Deras far, herr Wahrendorph, var egare till Åkers kanongjuteri samt flere jernverk.

Baronessan Rudbeck, baron Axelsons dotter, hade ett ganska vackert ansigte, men en mindre fördelaktig vext.

Fröknarna Wadenstjerna, stats-sekretarens döttrar, voro båda vackra, men mycket små. Man fann ej samma fel hos de begge fröknarna Hermansson, riksrådet brorsdöttrar. Båda två hade en ganska lång vext, men voro likväl mycket vackra.

Fröken Wrangel, riksrådets dotter, var af en småtäck vext, och hade mycket fina anletsdrag. Fröken Montgommery, öfverstens dotter, hade en mager gestalt, men som ej hindrade henne att vara ganska behaglig.

För att återkomma till de i stora världen mera kände fruntimmerna, vilja vi nämna grefvinnan Hamilton, dotter till den herr Peterson som orättvist förföljdes vid 1763 års riksdag. Man trodde att hennes stora vänskap för en viss ung grefviinna förorsakades af en häftigare känsla för denna dams make.

Den äldsta af öfverste Pettersons döttrar, som var gift med baron Klingssporr, var ett bland de behagligaste fruntimmer, men som aldrig haft något äfventyr på sin räkning, ännu mindre den tredje system, baronessan Düben. Också måste man bekänna att deras män voro ganska fullkomnade kavaljerer.

Deras svägerska, fru Peterson, tillföre fröken Forbes, var på sin tid en namnkunnig skönhet. Hennes trenne döttrar voro äfven ganska tjäcka. Den äldsta gifte sig med grefve Schwerin.

Fru Schröderheim utmärkte sig med sitt snille, sin behagliga glädthet, samt smaken i sina prydnader och sin otvungna höflighet emot alla menniskor. Som hon såg mycket folk hos sig, var det svårt att urskilja hennes egentliga favoriter.

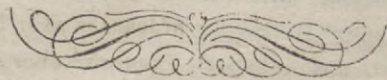
Fru Fredenheim förenade med ett behagligt utseende många insigter. Hon kände ullkomligt musiken, och hennes execution var öfverträfflig ibland Stockholms damer, om ej riksrådet, baron Sparres dotter, baronessan Wrangel, ensam kunde jemföras med henne.

Fröken Örnskjöld, dotter till en högst vördnadsvärd man, baron Örnskjöld till Malmvik, hade ett ganska godt tycke, ehuru hennes ansigte icke var vackert: hennes blygsamhet i detta hänseende förtjenar anmärkas.

Hon blef på en bal en gång mycket förföljd af en sprätt, som, intagen af hennes behagliga konversation, tillkännagaf den största otålighet att få se henne demaskerad. Hon svarade honom att hon ej kunde efterkomma han sanhällan, af fruktan att han på en gång kunde förlora den goda tanken hon fattat om henne; "emedan", sade hon, "jag vet att jag är den fulaste i hela hufvudstaden". "Nej, min nådiga", återtog kavaljeren, "gör er mera rättvisa; det är omöjligt att ni kan vara fulare än fröken Örnskjöld". Lyckligtvis hade hon nog fintlighet att af allt hjerta skratta åt komplimangen. Man kan äfven säga att hennes påstådda fulhet var för öfverdrifven. Det är sannt att hennes ansigte var mycket koppärrigt, men hennes anletsdrag voro långt ifrån att vara obehagliga. Somme kavaljer blef så mycket mer förvirrad öfver misstaget, som han vanligtvis gjorde ganska täta besök i baron Örnskjölds hus och emottogs der med de största aktningsoch vänskapstecken. Men denna slags erkänsla var nog allmän i den fina världen.

Baronessan, hennes mor, har äfven varit blottställd för obarmhertigt skämt öfver hennes böjelse för spel. Största delen af unga menniskor, som voro hjudne på hennes supéer, och hvilka spelat kort, hafva ganska ofta roat sig på hennes bekostnad.

(Forts.)

Något om Skyltar.

"Senapskrämare-skyltet" i Beauvais är ett af dessa skämtsamma infall, hvarigenom fransmännen fordom företrädesvis utmärkte sig. Det var anbragt å ett hus i gatan du Châlié, samt förvaras i stadens antiqvitets-museum.

I Bourges finnas ännu några märkvärdiga skyltar. Främst bland dessa vilja vi nämna skylten i "rue des trois Pommes", hvaraf gatan fått sitt namn.

Skyltet å "cour du barbeau" har följande inskription med gotiska bokstäfver: "Au barbeau coronea."

Såsom någonting eget förtjenar jämväl att nämnas en hörnpelarrad, bestående af tre ofantligt stora flöjter ur ett enda stycke trä, i hörnet af "rue joyeuse" och "rue Bourbonneux".

Å fiskförsäljningslokalen i Bourges, en träbyggnad, som uppfördes i femtonde seklet, finnes en skylt med tre fiskar, med hufvudena uppåtvända; den ene till höger, den andre till venster, och den tredje mitt emellan dem båda.

Fiskförsäljnings-lokalerna i flera andra städer äro jämväl prydda med dylika skyltar.

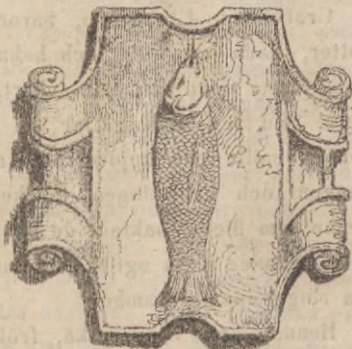
Sålunda ser man i Chartres en lax, utskuren på hjelken af ett hus vid fisktorget.

I Rouen, "place du Vieux-Marché", der, hvarest fiskförsäljningen är, finnes å huset N:o 17 ett uthugget trästycke, föreställande en triton och en siren, samt, midt emellan dessa begge, en fisk, som synes vara en delfin.

Staden Evrenx eger blott ett enda gammalt skylt: "Ammons fyra söner", en sällsam sinnebild, hemtad ur en gammal saga, som i sextonde århundradet cirkulerade i alla franska städer. I Lille ser man också samma ämne på ett hus vid rue de la Barre.

Samma skylt fanns i Blois, i Beauvais, der det föll i händerna på en konstamatör, i Valenciennes, m. fl. städer.

Ammons fyra söner afbildas med hjälm på hufvudet, med harnesk och rustning, ridande på en och samma i jernharnesklädda häst. Den ene bär en hillebard, den andre en sköld, den tredje håller handen på en lång dolk, och den fjerde håller i handen en värja. Hästens rustning består af fyra delar, nemligen: *chanfrein*, en slags mask eller *liten sköld*, noga afpassad efter hästens hufvud; *crinière*, eller ett slags *nålharnesk af jern*, sammansatt af små rörliga delar med leder, till skydd för halsens öfre del; *bringstycke*, eller "devant de barbe", såsom det, enligt Henric II:s ordonnans af år 1549, kallas, samt såkallade "*flancois*" eller *sido-*

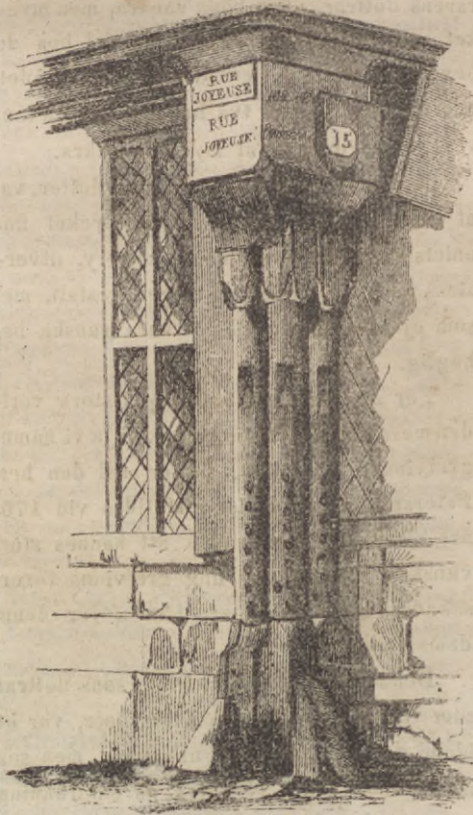
Karpen

(Cyprinus barbus).

Senaps-krämaren.

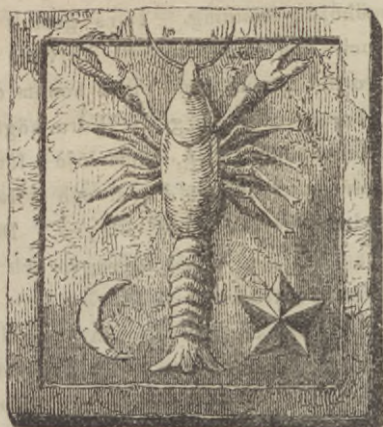
De tre flöjterna, hörnet af &c.

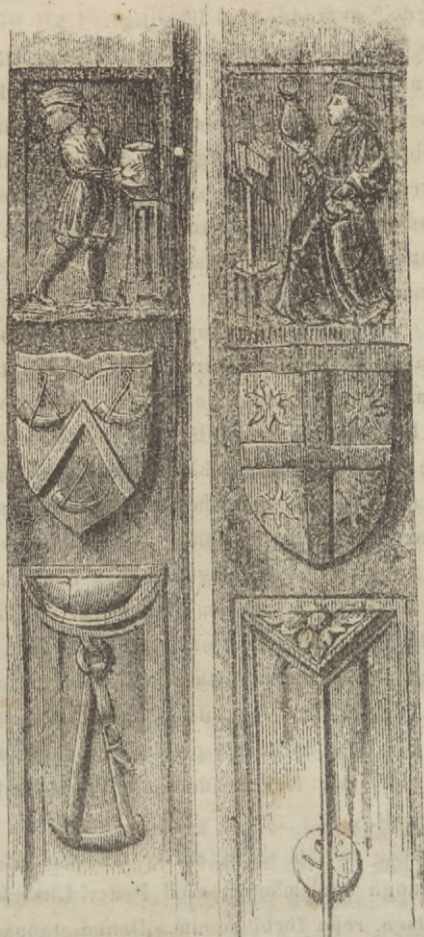
De tre äpplena.

Björnen.

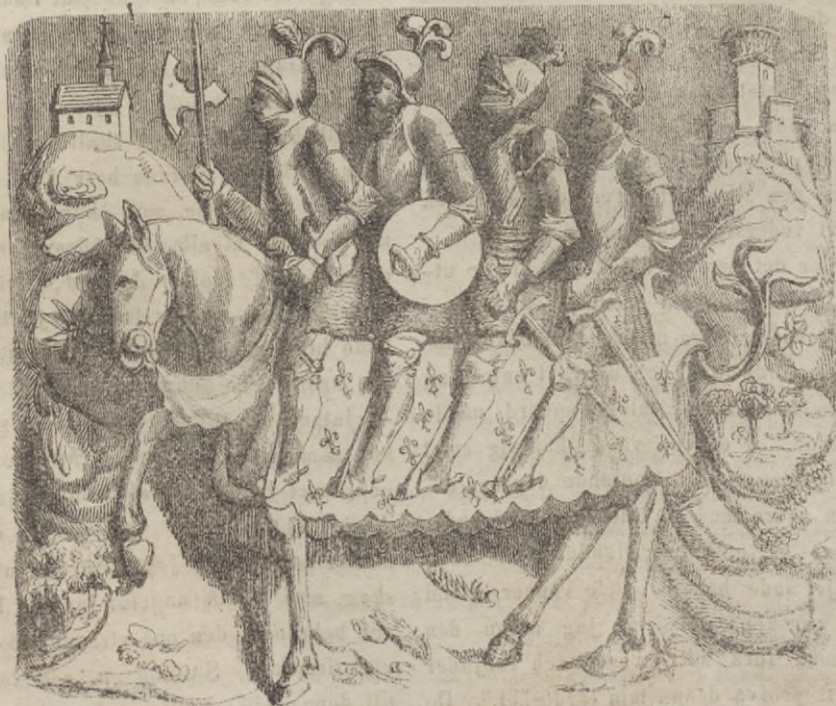

Kräftan.

Apothekaren.

Läkaren.

Ammons fyra söner.

prydnader. Den första af dessa pjeser utgjorde bringprydnad, och de två andre prydde hästens sidor. Ämnet är å planschen afbildadt i ett landskap, der man till vänster ser en kyrka, och till höger ett kastell.

På "grande rue" i Mans ser man ett götiskt trähus med tvenne våningar. Å väggen af nedre våningen synas tvenne personer, klädda, såsom i femtonde seklet, med en sköld emellan sig, hvarå med skrifna bokstäfver läses: "Aux deux amis". En annan figur tyckes föreställa en resande, som bär en varupacke på ryggen. Det var sannolikt ett värdshusskylt.

Orleans har, i sina skyltar från sextonde seklet, försett oss med flere i sten huggna ämnen. Sådant är björnskyltet: "A l'ours" vid "marché à la volaille", N:o 4, ett väl utfördt upphöjdt arbete; "karpuskyltet" (la Carpe), rue des hotelleries, N:o 11, uthugget på en vacker "cartouche" *) från Henric II:s tid, samt kräftskyltet (l'Ecrivisse) å "rue de l'Ecrivisse". Det är en kräfta, afbildad i röd, bränd lera, i en fördjupning af en mur, som fordom utgjorde grunden till ett numera nedrivet hus. Öfver kräftan synes en stjärna och en fisk, sannolikt antydande att man der kunde påräkna herberge* hela dygnet igenom.

Många andra kuriösa skyltar, och bland dessa: "les Lacs d'Amour, le tabour, la Fontaine de Jouvence", m. fl. hafva efterhand, sedan ungefär 25 år, försvunnit i Orleans.

I gatan "Pierre-Percée" förekommer "Bågskyttens" skylt: "l'Enseigne du Sagittaire", men basreliefen är utplånad. "Le bon pasteur" (den gode herden) å rue Viellepeignerie, N:o 9, är ett ganska väl bibehållet bildhuggeriarbete.

Undantagande huset i "rue aux Fèvres", hvilket är fullsatt med bildhuggeriarbeten från Ludvig XII:s tid, har Lisieux, till en stor del förlorat sin medelålders utseende.

Man har emellertid varit nog lycklig att å "rue de la Boucherie" påträffa ett hus från slutet af femtonde eller början af sextonde århundradet, å hvars port en läkare och en apothekare, hvar för sig, äro afbildade. Läkaren, klädd i en lång kappa, har en hatt på hufvudet, och betraktar innehållet af en flaska, som han håller i ena handen, medan den andra hand hvilar på en s. k. "escarcelle", eller stor penningepung med lås. Framför honom står en pulpet, hvarå ligger en öppen bok. Apothekaren håller i händerna en dubbetaikt. Dessa basreliefer äro ganska egna i afseende på konstym och anordning. Under hvar och en

*) Målad eller uthuggen infattning af löfverk eller andra sårter, m. m.

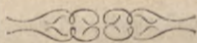
af dem befinner sig en sköld med vapenmärken. Under apothekaren är ett sköldmärke, hvarå tre horn förekomma. Derröre kallades också huset "hotel des trois Cornets".

Samma läkarefigur, jemte pulpet m. m., förekommer jemväl i Rouens kathedralkyrka, till venster om norra hufvudingången. Icke långt från läkaren finnes ett annat skulpturarbete. Det är en gäs, hvars öfra del föreställer en man med en liten flaska i handen.

I Sillé le Guillaume (Sarthe), på hörnpe- laren af ett i sextonde århundradet byggt hus, midt emot slottet, ser man en basrelief, föreställande en person, stötande i en mortel. Personen, äfvensom pelaren, äro grön- målade, och under reliefen står: "Au pilier vert." Huset har helt säkert tillhört en apothekare. I Nantes såg man jemväl ett eget apothekareskylt på hörnet af ett hus, som för omkring tolf år sedan förstördes. Det bestod af ett fristående träarbete, före- ställande en apothekare-lärling, kostumerad såsom i Ludvig XII:s tid, och stötande me- dicinalier i en mortel.

I Argentan såg man ännu, för några år sedan, ett apothekareskylt, fullkomligt lik- nande de ofvannämnde.

Vi sluta denna vår artikel med den an- märkningen, att Lille och Lyon ännu ega ett stort antal skyltar från 17:de och 18:de seklerna.

Ett Äfventyr.

(Forts. fr. N:o 3.)

Hon hejdade honom snart och dref ho- nom med ridspöet in på mannen, så att det var hardt nära att denne blifvit störtad i sjön, under det hon kastade på uslingen en blick, full af förakt och afsky. Mannen upplyftade pannan och betraktade henne med en sidoblick, så skarp som spetsen af en slipad dolk. Men detta varade knappast en sekund och, förblifvande i sin ödmjuka och nedböjda ställning, tycktes han beredd på att i all underdånighet låta sparka sig i sjön af jungfruns gängare. Denne var emellertid tämd och hon styrde honom in på bron.

Ingen lade märke till nämnde sidoblick, utom herr Otto Rosenkrans; han erhöll der- igenom tillfälle att se en skymt af detta nedåtutade ansigte och, läggande handen på herr Axels arm, frågade han, i det han

genom en rörelse med hufvudet häntydde på karlen: "Hvem är denne man?"

"Han är anställd som skrifvare hos min fogde," svarade Axel likgiltigt.

"Det förefaller mig," fortfor herr Otto, låtande sitt öga ännu en gång vandra hän öfver skrifvarens smutsiga figur, "det före- faller mig, som om jag sett denne man till- förene, och det under ganska egna förhål- landen, men då såg han visserligen icke så eländig ut. Är ni viss på att ni känner honom, herr Axel?"

"Ja, Guds död, jag känner honom som den mest djuriska, den mest slafviska träl mina ögon någonsin hafva sett. För öfrigt är krabaten en beskedlig stackare, som nått och jemnt har tillräckligt förstånd för att föra en penna, men heller ingenting mer. Han har varit i tillfälle att visa mig en vigtig tjeust och derigenom har han kom- mit i mitt bröd, och om ni har lust att höra historien derom i afton efter måltiden, så skall jag gerna berätta den för eder."

"Jag tackar för löftet, herr Axel; jag skall icke glömma att påminna eder derom," svarade den fremmande och de fortsatte sin ridt.

Icke så lätt slapp skrifvaren undan då de unga adelsmännen, med Peder Limbek i spetsen, redo förbi honom. Denne stannade sin häst och betraktade honom en stund i tysthet. "I himlens namn," utropade han, och slog händerna tillsamman af förvåning, "att man här på Stubbegård gör menniskor till hundar och trålar, det har jag länge vetat; men en sådan jemmerlig figur har mina ögon ännu aldrig sett; en lazaron är en konung i jemförelse med honom. Jag har i dag offrat mina penningar på skön- hetens altare; här i byn vid bondbröllopet har jag kastat mina kronor i de unga pi- gornas sköte, på det de måtte blifva dub- belt behagliga för de raska dansarne; här ta- ger jag den sista och gifver den såsom en gård åt vederstyggligheten."

Under det han med lekande allvar ut- talade dessa ord och kastade en krona i skrifvarens smutsiga mössa, ljöd bakom ho- nom ett qväfdt löje, och några i anledning af hans fattigdom uttalade speord nådde hans öron. I ett nu vände han sig emot sina följeslagare och, mötande den ene ef- ter den andre med en blick och ett leende, som var en underbar blandning af vrede och löje, sade han: "J gode vänner, bland andra kunskaper besitter jag äfven den att kunna föra mitt svard, och erbjuder eder att pröfva denna min färdighet." De unga herrarne sågo något förbluffade ut; herr Peder vände sig om igen till skrifva- ren och fortfor i sitt förra lynne: "Hör

menniska! nu har du pengar, köp dig en rakknif, köp dig tvålv, köp dig en kam, gör mig den tjensten, jag beder dig derom. Kamma ditt hår, tvätta och raka dig. Och vill du förtjena ännu en krona, så tag en borste, vada ut i sjön och tvätta dig all- deles ren."

Och tåget rörde sig åter framåt. Skrif- varen fortfor att stå med krökt rygg och blicken fästad på marken. Herr Axels jä- gare utöste sina grofva qvickheter emot honom, hundarne morrade åt honom, men, utan att röra sig ur fläcken, syntes han fördjupad i åskådningen af en sten, som låg bredvid hans fot.

Först då hela jagtåget ända till den sista hunden hade försvunnit inom den låga borgporten, uppreste han sig långsamt ur sin nedböjda ställning. Hans gestalt blef hög, och han uppreste sitt hufvud. En vild storhet var utbredd öfver honom, oak- tadt hans usla drägt. "Edra högtider skola förvandlas i sorg, edert löje i tårar!" utropade han med qväfd röst och lyfte sin högra hand hotande emot borgen. Derpå gick han långsamt uppåt halvvägen och för- svann mellan träden.

Taffeln var slutad. Ljusen hade blifvit tända i de stora salarne. I ett hörnrum, hvars väggar voro beklädda med flandri- ska tapeter, i hvilka jagtscener, hundar och hjortar konstrikt voro inväfd, satt en del af sällskapet och talade om jagten och da- gens händelser. Under en paus tog Otto Rosenkrans till ordet och sade: "som ni erinrar er, herr Axel, gaf ni mig det löftet att berätta på hvad sätt den menniska, som vi sågo vid bron, hade kommit i eder tjeust. Så framt det icke förefaller eder besvär- ligt, önskade jag gerna att ni nu infriar edert löfte."

"Med största nöje skall jag uppfylla eder begäran," svarade herr Axel, och bör- jade en berättelse, som åhördes med upp- märksamhet af alla tillstädesvarande, med undantag af fröken Juditha, hvilken, — antingen hon nu var trött af jagten, eller hade hört denna historia så ofta, att den hos henne icke kunde väcka något intresse, — lutade sig tillbaka i stolen och såg myc- ket sömning ut. "Min berättelse är kort och snart berättad," sålunda började herr Axel, "det kan nu vara något öfver en månad sedan, då jag red ensam till en skog, som ligger ungefär en mil härifrån, och bekransar den ena stranden af en bland våra insjöar. Slutningen, som leder ned till denna sjö, är flera alnar hög och så brant, som en mur; oräkneliga jättestenar ligga vid dess fot. Hästen, som jag red, var ung och stark; ännu hade aldrig någon

ryttare setat på dess rygg, ty jag låter ingen fremmande dressera mina hästar, en man bör alltid själf inrida sin gångare. Då jag nu som häst red i skogen, smög sig en gammal varg fram ur ett snår. I min jagtlfver glömde jag, att min häst ännu icke lärt att stå för skott. Jag lade an på munsjör Gråben, bössan knallade och skottet for rakt i bringan på honom. Men min häst blef splitter galen; som en vild fåle satte den utaf med mig öfver stockar och stenar. Jag tror mig vara i besittning af lika stor styrka som någon, men jag förmodade dock icke att styra kreaturet. Som en pil for hästen åstad, rakt emot slutningen. Jag vill icke önska någon af er mina herrar, att komma i ett sådant läge. Jag var i den största fara, att på den ojemna vägen bryta min hals och krossa mina lemmar. Då uppsteg likasom ur jorden en man, nästan rakt under fötterna af min häst. Han fattade hästen i tygeln och kastade den tillbaka, så att den rullade omkring på marken som en hundvalp, och jag föll af ned i den höga ljungen. Hvad det dock var för ett tag, den mannen gjorde, eller som jag åtminstone den gången trodde att han gjorde. Då jag hade hemtat mig och förnummit, att mina lemmar voro hela, gick jag bort till mannen, som räddat mig från lifsfara. Han stod framför mig med ett ansigte, som om han icke kunnat räkna till fem och såg ut, som hade man kunna blåsa omkull honom. Du har styrka, ömkrabat! utropade jag. Styrka, nådige herre svarade han med en röst, som hade det varit en gammal käring och icke en man, som talat. Styrka, jag är så mör och kraftlös som ett gammalt grafkors. Men, för djef, uln, hur har du då kunnat hejda min häst? invände jag. Åh, nådige herre, han har blifvit rädd för mig, det är säkert orsaken. Rädd för dig, sade jag, och betraktade honom närmare, ja, det kan nog vara möjligt, att du har rätt. Vore jag en häst, tror jag, att äfven jag kunde blifva rädd för dig, ty du ser ut som en stor mullvad. Men det är nu detsamma på hvad sätt det har skett, du har räddat mitt lif, och du skall hafva din belöning derföre. Begär hvad du vill. Vill du hafva penningar? — Nej tack, nådige herre, folket skulle tro, att jag hade stulit dem. — Hvad vill du då, säg ut; ty ingen skall säga att Axel Juul har emottagit en tjänst utan att återgälda den. Säg derföre ut hvad du önskar. — Mannen betänkte sig en stund, derefter sade han: jag har i min uagdom lärt att skrifva; nu är jag svag och har lungsot. Eders nåd skulle möjligen icke hafva sysselsättning för en skrifvare? Detta var nu händelsen,

ty min fogdesskrifvare hade nyligen blifvit afskedad och jag antog genast mannen i min tjänst. Sedan den tiden har han uppehållit sig här på gården. Han är mera ett djur än en menniska. Icke en gång den nya klädning, som jag gaf honom, har han velat ikläda sig; han liknar svinet, som triffes bäst uti orenlighet. Jag låter honom hafva sin beqvämighet och sofva och äta så mycket honom lyster. Det är allt hvad jag kan göra för honom. Men, som det tycktes, kände ni mannen, herr Otto, och efter utseendet, gjorde åsynen af honom intryck på eder. Huru hänger detta tillsammans?

Åh det var blott en dunkel erinring; som åsynen af hans ansigte framkallade hos mig. Jag trodde mig i honom igenkänna en menniska, som jag en gång förut hade sett; men det måtte vara ett feltag; jag inser det nu."

Så framt ni ingenting har deremot, så ville ja gerna höra eder berätta den historia, som ni syftar uppå, och som åsynen af min skrifvare framkallat i edert minne, sade värden.

"Det är endast en högst obetydlig händelse, som icke är värd att omtalas och jag fruktar att trötta sällskapet dermed. I må ursägta mig derföre, herr Axel!" svarade herr Otto undvikande.

"Åh nej, berätta, berätta, herr riddare!" utropade nu herremannens dotter, hvilken hittills, som det tycktes, sutit försjunken i en behaglig halfslummer. "Det är så roligt att höra äfventyr och berättelser om aftonstunderna. Det gifver tanken någonting att syssla med, och låter oss för en stund glömma lifvets ledsamheter. Berätta eder händelse, jag anhåller derom."

"Nåväl, sköna dam, då ni anhåller derom, så skall jag berätta densamma. Eder vilja är i detta afscende en lag för mig," tillade den främmande artigt.

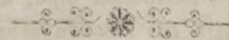
"Det var i vintras," så berättade herr Otto, vändande sig i synnerhet mot herr Axel, "då jag red från Aalborg i sällskap med denne min käcke och trofaste vän Peder Limbeck. Det led mot aftonen, då vi begåfvo oss på resan; vi skulle till Viborg, för att bese den gamla domkyrkan. Vi voro blott lätt beväpnade, så vidt jag kan minnas och vi hade inga följeslagare med oss. Vi båda hade så ofta rest tillsammans utan allt annat skydd än Guds allmagt och vår ömsesidiga vänskap. Ungefär vid midnatstiden inkommo vi i Rolds skog, genom hvilken vägen till Viborg löper. Natten var mild och stilla men temligen mörk och vägen var ojemn och stenig, men våra hästar voro pröfvade och säkra på fötter-

na. Vi redo trygga framåt, inbegripne i förtroligt samtal med hvarandra. På ett ställe, der vägen kröker sig, blifva vi plötsligen uppehållna af flera beväpnade män, hvilka fattade våra hästar vid tyglarne, innan vi hunno att undfly. Sanslös af ett slag i hufvudet, blef Limbek kastad till marken. Jag gjorde ett kort motstånd och derpå blef äfven jag kastad ur sadeln. Dock hade detta mitt korta och svaga motstånd framkallat röfvarnes raseri; kanske hade jag äfven sårat en eller flera af dem med mitt lätta vapen, jag vet det ej, uen de beslöto att dräpa mig. Bunden lade de mig med mitt hufvud mot en sten, på hvilken jag skulle slagtas. En, som tycktes vara den villdaste och grymmaste bland allesamman, höll sedan sin tunga yxa öfver mitt hufvud. Han dröjde med slaget för att förlänga min dödsångest under det bittra smädelser ljödo i mina öron, derföre att de i mig sågo en adelsman och egendomsherre. Plötsligen rycktes min bödel baklänges af en man som hastigt kom framspringande och hvilken tycktes vara bandets anförare. Han förebrådde sina kamrater deras grymhet, löste mina band och återgaf mig min häst. Emellertid hade äfven min vän kommit sig igen. Litet mera försigtiga fortsatte vi vår resa och uppnådde lyckligt vår bestämmelseort. Och hos eder skrifvare, herr Axel, trodde jag nu att finna någon likhet med den röfvaren, som frälste mig från döden."

"Min skrifvare! . . Detta odjur! . . Nej det är omöjligt, platt omöjligt!" sade borgherren och skakade leende på hufvudet.

"Ja, det är omöjligt!" utropade Peder Limbek, och sprang upp från sin stol, "men, parole d'honneur! Du glömmet det bästa, Otto, du liknar en man, som framvisar infattningen, men döljer diamanter. Jag skall fullända historien. Månen steg just upp i detsamma och jag vaknade ur min sanslöshet, då vår räddare visade sig, såsom en deus ex machina. Det var en majestätisk man, en ädel figur, med korpsvart hår och stora, gnistrande ögon. Stolt och dristigt, likasom ett vredgadt lejon, som, skakar sin mahn, framgick han emellan hofvarne. Han sade till dig, Otto, att du var en mild och människovänlig herre, att du icke, såsom så många af dina likar, behandlade dina medmänniskor såsom djur, eller trampade de svaga under dina fötter.

(Forts.)

Vy af Normalskolan.

Den högre Normalskolan.

För att göra undervisningen lika utbredd öfver hela Frankrike, samt bilda lärare i alla vetenskapsgrenar, inrättade nationalkonventet, enligt dekret af den 30 Oktober 1794, normalskolan. Den 13 Januari 1795 utfärdades stadgarne för denna nya inrättning, och den 19 i samma månad öppnades högtidligen lärosalarne. Skolan tycktes vara organiserad i stor skala; 1500 elever från alla delar af Frankrike skulle begagna sig af föreläsningarne, och sedermera sjelfva grunda lägre normalskolor i de förnämsta städerna af riket. Under öfverinseende af tvenne medlemmar af den lagstiftande makten, anförtroddes undervisningen åt utmärkta lärare, bland hvilka man räknade: Lagrange, Monge och Laplace i matematiken, Haüy i fysiken, Berthollet i kemien, Daubenton i naturvetenskapen, Volney i historien, la Harpe i vitterheten och Bernardin de St. Pierre i moralen. Under dessa stora mäns auspicier började normalskolan sin verksamhet. Eleverna saknade hvarken lärarnes snillo eller nit för saken. Men ynglingar, saknande till största delen underbyggnad i så höga studier, kunde ej hafva någon nytta af sådana mästares föredrag. De offentliga föreläsningarne, hvilka höllos inför ett talrikt auditorium, samt hvarje vecka offentliggjordes i ett periodiskt blad, urartade, å andra sidan, ofta till lysande afhandlingar, mera egnade att ådagalägga lärarnes talang,

än att bibringa de unge eleverna grundliga insigter. Framgången motsvarade icke hvad man hade väntat: skolan stängdes redan den 29 April 1795, således tre månader och några dagar efter dess öppnande.

Den idé, hvarpå detta försök hvilade, kunde emellertid icke försvinna: Napoleon hade uppskattat dess rätta värde. Han grundade derföre, straxt efter universitetets stiftelse, år 1808, under namn af "pensionat normal," en skola för trehundra ynglingar, till bildande af skickliga lärareämnen. Antalet blef icke kompletteradt; men skolan visade sig, redan från sin första början, vara af stor nytta. Flere ryktbare män hafva utgått från densamma. Stadgarne, rörande undervisningen och administrationen vid skolan, hade utfärdats af stormästaren de Fontanes, i Mars och Maj månader 1810; enligt en ordonnans af den 29 Juli 1811 frikallades eleverna från konskriptions-skyldighet.

Under restaurationen skedde åtskilliga förändringar i skolans inre organisation, som underkastades en allt strängare och strängare disciplin. År 1822, vid en offentlig prisutdelning, blef en son till Camille prisbelönt; lifliga bifallsyttringar hördes företrädesvis på de bänkar, der normalskolans elever suto. Till följe af denna opinionsyttring blef skolan tillsvidare tillsluten. Åter öppnad fyra år derefter, den 9 Mars 1826, under namn af förberedande skolan, återfick den först efter restaurationen d. 6 Aug. 1830 sitt egentliga namn och karakter, då den

åter upprättades af Ludvig Philip af Orleans.

Skolan är indelad i tvenne afdelningar: en för vitterheten och en för vetenskaperna. Lärokursen är bestämd till tre år för begge afdelningarne.

Till den vittra afdelningen höra de elever, som studera filosofi, skönlitteratur, historia och grammatik. Filosofie kandidater, vid inträdet i skolan, måste taga filosofie licentiats-graden vid slutet af det första året, som de uteslutande använda, dels till förberedelser till denna examen, och dels för att fullkomna sig i redan inhemtade kunskaper. I fall de ej godkännas, få de undergå licentiats-examen under loppet af det följande året. Andra året studera de grekiska, latinska och franska litteraturhistorien, gamla och nyare filosofiens historia, äfvensom de genomgå en kurs i allmänna historien. För elevens öga utveckla sig här snart sagdt alla blad af menniskoandens historia.

De två första årens läroöfningar äro gemensamma för alla elever, de må egna sig åt hvilken särskild kunskapsgrän som helst; men det tredje året egnas uteslutande åt kompletterande af hvars och ens kunskapsfordringar, såväl i filosofi, som i historia och vitterhet, alltefter den lärdomsgren han ämnar omfatta, samt till förberedelse i och för de till den fakultet hörande examina, hvilken förser alla lyceerna med offentliga lärare.

Till den vetenskapliga afdelningen höra sådana elever, som studera matematik, fysik, kemi och naturhistoria. Den vetenskapliga afdelningens olika lärokurser äro måhända icke så väl fördelade som lärokurserna i den vittra afdelningen; men den vetenskapliga undervisningen är i alla fall lika så grundlig och fruktbarande, som den i vitterheten. Eleverna i den vetenskapliga afdelningen tituleras "bacheliers ès-sciences mathématiques", när de intagas vid skolan, och måste ovilkorligen under loppet af de två första åren gradueras såsom "licencié ès-sciences physiques" samt "licencié ès-sciences mathématiques."

Normalskolan, som till en början var förenad med kejsrerliga lycéet, men sedermera flyttades till ett hus vid "rue des Postes," samt slutligen till den gamla byggnad, som hörde till "collège Louis le grand," der den hade en trång lokal, samt en osund luft, är numera i en rymlig och skön lokal, belägen vid "rue d'Ulm," bakom "Val-de-Grâce".